

ŞÜRAHBİL b. SIMT

(شرحبيل بن السمط)

Ebû Yezîd (Ebû's-Simt)
Şürahbîl b. es-Simt b. el-Esved
el-Kindî eş-Şâmî
(ö. 40/660 [?])

**Sahâbiliği konusunda
ihtilâf edilen kumandan
ve vali.**

Hem Câhiliye hem İslâm döneminde yaşadığı bilinmekle birlikte sahâbiliği konusunda ihtilâf edilmiştir. Buhârî onun sahâbî olduğunu belirtirken İbnü's-Seken ve İbnü'l-Esîr bunun kesin sayılmadığını belirtmiştir. Bazı kaynaklarda İbn Sa'd'a dayanılarak Şürahbîl'in Hz. Peygamber'i ziyarete geldiği ve bu ziyaret esnasında müslüman olduğu kaydedilmekteyse de İbn Sa'd'ın onu Şamlı tâbiilerin ilk tabakasında zikretmesinden dolayı bu bilgiye güvenilmeyeceği anlaşılmaktadır. İbn Hibbân'ın Şürahbîl'i eserinde hem sahâbe hem tâbiîn bölümünde kaydetmesi onun da bu hususta kesin bir kanaate varamadığını göstermektedir. Şürahbîl'in irtidat hareketlerini bastırmaya yönelik askerî faaliyetlerde bizzat çarpıştığı, Yermük ve Kâdisiye savaşlarına katıldığı, hatta Yermük'te babasıyla birlikte savaştığı (İbn Hacer, *el-İşâbe*, III, 264) ve Kâdisiye savaşının önde gelen kumandanlarından biri olduğu belirtilmektedir. Gerek Humus'un fethinde gerekse fetihden sonraki uygulamalarda bir kumandan sıfatıyla aktif rol oynadı. Humus'un boşaltılmış evlerini müslümanlara taksim etti. Siffin Savaşı'nda Muâviye tarafında yer aldı. Pek çok muharebede kumandanlık yaptı ve yirmi yıl kadar Muâviye'nin Humus valiliği görevini yürüttü. Şürahbîl'in Humus'ta veya Siffin'de öldüğü, cenaze namazını sahâbî Habîb b. Mesleme'nin kıldırıldığı belirtilmekte, ölümü hakkında 36 (656), 40 (660) ve 42 (662) gibi üç farklı tarih verilmektedir. Şürahbîl b. Simt, doğrudan Hz. Peygamber'den, ayrıca Selmân-ı Fârisî, Ubâde b. Sâmî, Ömer b. Hattâb, Amr b. Abese, Kâ'b b. Mürrer gibi sahâbilerden hadis rivayet etmiş; kendisinden Cübeyr b. Nüfeyr, Amr b. Esved, Kesîr b. Mürrer, Sâlim b. Ebû'l-Ca'd, Mekhûl b. Ebû Müslim gibi tâbiiler rivayette bulunmuştur. Şürahbîl'in gerek sened zincirinde yer aldığı gerekse metninde isminin geçtiği rivayetler *Kütüb-i Sitte* ile diğer hadis kitaplarında kayıtlıdır.

BİBLİYOGRAFYA :

İbn Sa'd, *et-Tabakât*, VII, 445; Buhârî, *et-Târîhu'l-kebir*, IV, 248-249, 372; İbn Hibbân, *eş-Şikâat* (nşr. Seyyid Şerefeddin Ahmed), Beyrut 1395/1975, III, 187, IV, 364; İbn Asâkir, *Târîhu Dumaşk* (Amrî), XXII, 455-463; İbn Abdülber, *el-İstî'âb*, II, 141-143; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-gâbe*, II, 513-514; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, XII, 418-421; Zehebî, *el-Kâşif* (nşr. Ahmed Muhammed Nemr Hatîb – Muhammed Avvâme), Cidde 1992, I, 482; İbn Hacer, *el-İşâbe* (Bicâvî), III, 264, 329-331; a.m.f., *Tehzîbü't-Tehzîb*, IV, 322-323; Wensinck, *el-Mu'cem*, VIII, 117.



MAHMUT KAVAKLIOĞLU

ŞÜRB

(الشرب)

Sâlikin

**ilâhî aşkı yoğun
ve sürekli biçimde yaşaması
anlamında tasavvuf terimi.**

Sözlükte **şürb** "içmek" anlamına gelir. Kur'an'da üç yerde geçen (eş-Şuarâ 26/155; el-Kamer 54/28; el-Vâkıa 56/55) **şirb** kelimesi "içekten alınan pay, hisse" demektir. Aynı kökten türeyen içecek şey, içki anlamındaki **şarâb** ise hem olumlu (el-İnsân 76/5-6, 21; el-Mutaffifîn 83/28) hem olumsuz (el-En'âm 6/70; Yûnus 10/4) kullanımları vardır. Kur'an-ı Kerim'de cennette su, bal, yağ ve hamırdan yapılmış şarap ırmaklarının bulunduğu bildirilir (Muhammed 47/15). İçme eylemi daima susamışlığı (ataş) ve suya kanmayı (rey) çağırır. Muhyiddin İbnü'l-Arabî kıyamet günü kevser havuzundan bir defa içenlerin bir daha susamayacağını, cennette de söz konusu içeceklerin sürekli olacağını belirtir. Birincisine "susuzluğu ve harareti gidermek için içme", ikincisine "haz ve zevk için içme" denir (*el-Fütûhât*, II, 724).

Tasavvufta şürb, temiz kalplerin ve ruhların ilâhî ikramlardan kendilerine verilenlerle nimetlenmesi demektir. Bu hal, kulun rabbine yaklaşarak kalbine vârit olan müşahede nurlarıyla nurlandığından "susuz insanın su içmesi" anlamındaki şürb benzetilmiştir (Serrâc, s. 449). Hücvîrî şürbü "taatin hazzı, ikramın zevki, ünsün lezzeti" şeklinde tarif ettikten sonra beden su ile, ruhun gönül huzuru ile tatmin edildiğini söyler. Ona göre şürb olmadan hiçbir şey gerçekleşmez (*Keşfü'l-mahcûb*, s. 507). Kuşeyrî şürbü zevk-rey ve sekr-sahv terimleriyle açıklar. Zevk sâlikin ilâhî mânaları tatması, şürb onlarla beslenmesinin süreklilik göstermesi, rey kanmadır. Zevk şürbün başlangıcı, rey sonucudur. Zevk "mânevî sarhoşluk" mânasının

da sekrin başlangıcını, şürb tam sekr halini, rey ise "mânevî uyanıklık" anlamında sahv halini ifade eder. Sühreverdi'ye göre zevk iman, şürb ilim, rey ise haldir. Zevk kalbine ansızın mânevî haller gelip giden sâliklere (bevâdih, ehl-i zevk), şürb mânevî hallerin bir nebze daha kalıcı olduğu kişilere, rey ise ahval ehline hastır. İbnü'l-Arabî'ye göre zevk ilâhî tecellilerin ilk esası, şürb tecellilerin ortası, rey her makamın son haddidir. İbn Acîbe ilmin meyvesinin amel, amelin neticesinin hal, halin neticesinin zevk, zevkin neticesinin şürb olduğunu söyler. Şürbü sekr, sekri de sahv takip eder. Sahvdan sonra kemale ve vuslata ulaşılır. Tasavvuf edebiyatında su, süt, bal şerbeti ve şarap farklı derecelerdeki ilim, mârifet, aşk ve mestliğin sembelleri diye kullanılır. Nitekim Hz. Peygamber bir rüyasını anlatırken kendisine sunulan bir kadehten süt içtiğini, artan kısmını Hz. Ömer'e verdiğini ifade ettikten sonra sütün ilmin simgesi olduğunu söylemiştir (Buhârî, "Ta'bir", 15, "Müsâkat", I; Tirmizî, "Rü'yâ", 9; Nesâî, "Şiyâm", 54).

Tasavvufta şürb ve şarap terimleri ilâhî aşkla ilişkilendirilir. Zünnûn'a göre şürb ilâhî muhabbeti avuç avuç, dolu dolu içmek ve kanmaktır (Serrâc, s. 449). "Aşk kadehinden öyle içtim ki bir daha susamadım" diyen Yahyâ b. Muâz er-Râzî'ye Bâyezîd-i Bistâmî, "Dünyadaki bütün denizleri içsen bile kanmamalısın, hararetin geçmemeli, daha fazlasını istemelisin" demıştır (Kuşeyrî, s. 221). İlahî muhabbet kadehinden bir defa içip kananların yanı sıra içtikçe harareti artanlar ve kanamayanlar da vardır. Bâyezîd-i Bistâmî gibi kanmanın imkânsızlığını savunanlar olduğu gibi aksi görüş ileri sürenler de vardır (İbnü'l-Arabî, II, 551-552). Abdurrahman-ı Câmî'ye göre aşk ve şarap kabarıp coşma, çeşitli şekillere girme, vücudun bütün zerrelere sirayet etme, insanı mertlik, cömertlik ve tevazu hallerine kavuşturma özelliklerine sahiptir. İkisi de insanı kendinden geçirir, kayıtsız duruma getirir, sınırlarını ifşa etmesine sebep olur. Aşk ve şarapta içme arzusu tükenmez, kanmak söz konusu değildir (*Levâmîf*, s. 122-127).

Şarâb-ı ezeli, şarâb-ı elest "kadîm tecellî", şarâb-ı tevhid "ilâhî zâtta fâni olma", şarâb-ı aşk "coşkun aşk", şarâb-ı lâyezâli "tecellî mertebeleri", şarâbhâne "meklûk âlemi ve ârifin iç âlemi" anlamlarına gelir (Ca'fer Seccâdî, s. 498-503). Tasavvuf edebiyatında şürb ve şarapla ilgili sembollerden kadeh ve kâse sâlikî cezbeyle sevkeden mânevî halî, ârifin gönül ve ilâhî aş-